

Allergia-, iho- ja astmaliitto on antanut lausunnon [Valtioneuvoston asetuksesta sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta](#) (diarinumero: VN/22900/2023)

Tausta

Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotosta myönnettäviä valtionavustuksia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille on myönnetty yhteensä 373,6 milj. euroa vuonna 2023. Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää avustukset pohjautuen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) valmistelevaan avustusehdotukseen. Avustukset myönnetään pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotto tuloutetaan 1.1.2024 alkaen yleiskatteellisena valtion tulotilille, mistä se siirtyy osaksi yleiskatteellista kehysrahoitusta. Uudessa rahoitusmallissa katkaistaan yhteys arpajaislaissa säädettyjen yksilöityjen käyttötarkoitusten väliltä. Jatkossa nykyiset ns. STEA-avustukset rahoitetaan budjettivaroin.

Tavoitteet

Uusi, arpajaislain sääntelyä korvaava laki sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta (284/2023) tulee voimaan 1.1.2024. Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen myönnettäviin avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) yleislakina niitä osin kuin erityislainsäädännössä ei säädetä siitä poikkeavasti. Sosiaali- ja terveysministeriössä on virkatyönä valmisteltu arpajaislain nojalla annettujen, 1.1.2024 kumoutuvien kahden asetuksen osalta korvaava valtioneuvoston asetus. Valmistelussa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi yhdistää aiemmin kahden erillisen valtioneuvoston asetuksen sisältö yhdeksi asetukseksi. Laintasoista sääntelyä täydennetään keskeiseltä sisällöltään nykyisiä asetuksia (1052/2016 ja 1555/2016) vastaavalla valtioneuvoston asetuksella.

Allergia-, iho- ja astmaliiton kommentit

Kommentit 1 §:ään (Avustuslajit)

Allergia-, iho- ja astmaliitto pitää hyvänä käsitteistön yhtenäistämistä. Tekstilunnonksesta kuitenkin jää ristiriitainen vaikutelma. Erityisesti yleisavustuksen ja kohdennetun yleisavustuksen määrittely jo heti asetuksen alussa olisi toivottavaa. Myös näiden kahden välistä suhdetta olisi hyvä selkeyttää entisestään.

Kommentit 2 §:ään (Avustettavat toiminnot)

Pykälän 2. momentissa todetaan, ettei avustusta voida ilman erityistä syytä myöntää valtion, kunnan tai hyvinvointialueen vastuulle kuuluvien tehtävien rahoittamiseen, ellei näillä toimilla ole välitöntä yhteyttä kokeilu- ja kehittämistyöhön tai uusien toimintamallien käyttöönottoon. Perustelumuiustiossa kuitenkin

todetaan, että joissain tapauksissa toiminta voi olla luonteeltaan sellaista, mikä voidaan katsoa lakisääteiseksi toiminnaksi, kuten ohjaus- ja neuvontapalvelut, tai sellaista, mitä mikään muu toimija ei toteuta. Allergia-, iho- ja astmaliiton mielestä perustelut ovat liian tulkinnanvaraisia ja siksi niitä tulisi vielä selventää.

Kommentit 4 §:ään (Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset)

Järjestöjen varallisuusasemaa ei pidä arvioida yhden vuoden tilinpäätöksen perusteella, johon voi kohdistua yksittäisiä eriä tai toimintoja. Kannatamme SOSTEn esitystä, että huomioitavaksi tulee ottaa yhden tilinpäätöskauden sijaan kolme viimeisintä tilinpäätöskautta.

Kommentit 9 §:ään (Hyväksyttävät kustannukset)

Kannatamme SOSTEn esitystä, että asetusluonnoksen 9 §:ään lisätään seuraava säännös:
"Järjestö voi käyttää saamastaan valtionavustuksesta kymmenen prosenttia (10 %) avustettuun toimintaan välittömästi liittyvään varainhankintaan, kuitenkin vähintään 3 000 ja korkeintaan 60 000 euroa kunakin kalenterivuonna."

Kommentit 10 §:ään (Yleisavustus)

Kohdassa on hyvä avata, mitä koulutustoiminta tarkoittaa. Esimerkiksi yhdistystoimijoille ja vapaaehtoisille suunnatut koulutukset korvattaneen jatkossakin yleisavustuksesta täysimääräisesti.

Kommentit 14 §:ään (Asiakkaiden valinta)

Kohdan 1 tekstiä olisi hyvä selkeyttää, jotta kävisi selvemmin ilmi, että on kyse vaihtoehtoisista kriteereistä asiakasvalinnassa.

Vaatus asiakkaiden valintaa koskevien asiakirjojen säilyttämisestä 10 vuoden ajan on asiakkaiden näkökulmasta kyseenalaista tietosuojasääntelyn nojalla. Emme näy tarpeelliseksi asiakirjojen säilyttämistä niin pitkään.

Kommentit 17 §:ään (Selvitys avustuksen käytöstä)

Allergia-, iho- ja astmaliiton mielestä on hyvä, että raja, jonka ylittyessä vaaditaan tilintarkastajan avustusta koskevan raportin (AUP) toimittamista, esitetään nostettavaksi 300 000 euroon. Lisäksi AUP-järjestelmä tulee arvioida, mitä vaikutusta erityisraportoinnilla on aidosti saavutettu.